

Semsom

Semsom is de nieuwe aanvankelijk rekenmethode voor groep 1, 2 en 3 van Zwijzen (2021). In Semsom groep 3 wordt het rekenaanbod afgestemd op de overgang van de beweeglijke kleuter naar een leerling in groep 3. De instructie en het werken in een werkboek worden afgewisseld met rekenspel, rekenen met activiteitenkaarten en rekenen in de rekenhoek.

TEKST **BRONJA VERSTEEG**

In deze gereedschap wordt van Semsom groep 3 het startblok en blok 1 tot en met 3 beschreven. De overige blokken zijn op het moment van publiceren nog niet beschikbaar.

UITGANGSPUNTEN

Semsom groep 3 is opgebouwd vanuit zes pijlers:

1. Bewegen, spelen en de rekenhoek binnen de rekenlessen.
2. Een aanbod afgestemd op het handelingsniveau van de leerlingen.
3. Denkvragen die de leerlingen tot nadenken aanzetten.
4. Korte, interactieve instructies.
5. Doelgericht en gevarieerd inoefenen en

automatiseren op niveau.

6. Samenwerken waar het leerzaam is.

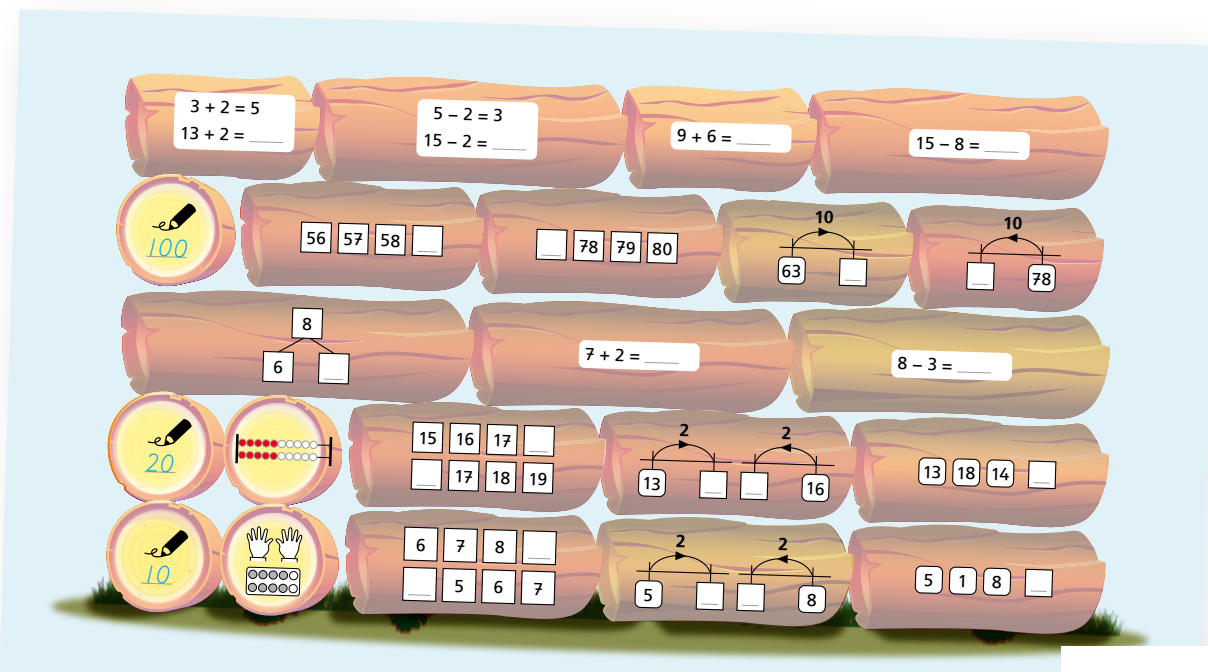
OPBOUW VAN EEN BLOK

Semsom groep 3 bestaat uit negen blokken van vier weken. Een week bestaat uit vijf lessen van zestig minuten. Het start- en eindblok hebben een afwijkende structuur. Iedere week wordt gewerkt aan één weekdoel, uitgewerkt in vier lesdoelen. In de basislessen wordt het lesdoel aangeboden. In de meerweelerles op vrijdag wordt het weekdoel herhaald en verdiept. Week vier start met een toetsles met de drie weekdoelen en één of meer automatiseringsdoelen. Na de toets zijn drie lessen voor herhaling,

remediëring en verdieping.

In blok 1 tot en met 4 wordt het blok afgesloten met een speelles. In blok 5 tot en met 8 wordt dit een onderzoeksles waarin doelen, zoals het werken met een staafgrafiek, op een onderzoekende wijze worden aangeboden.

Het start- en het eindblok hebben een afwijkende structuur. In het (optionele) startblok worden de einddoelen van groep 2 herhaald. In het eindblok wordt leerstof van groep 4 aangeboden om de overstap naar de methode van groep 4 soepel te laten verlopen. Er zijn overgangsdOCUMENTEN beschikbaar naar de meest gebruikte rekenmethodes.

Het rekenmuurtje van Semsom

HANDLEIDING

In de handleiding is per blok een blokvoorbereiding opgenomen. In het overzicht staan de verschillende doelen, de observatiepunten en de materialen. Daarnaast een overzicht van de activiteitenkaarten uit de activiteitenbox en een beschrijving van de rekenhoek. Een goede blokvoorbereiding met het verzamelen van het materiaal, het printen van alle printbladen en de inrichting van de rekenhoek is een belangrijke voorwaarde om flexibel te kunnen werken. Goed om hier voldoende tijd voor in te plannen.

OPBOUW VAN EEN LES

De lesopbouw staat overzichtelijk in de handleiding beschreven. Per les is er een lesdoel en een automatiseringsdoel. Daarnaast worden de rekenbegrippen toegelicht, is er een materialenoverzicht en een afbeelding van het werkboek. De basisles bestaat uit zes lesfasen:

1. **Automatiseren (tien minuten):** de automatiseringsdoelen worden opgebouwd volgens het Bareka Rekenmuurtje. De doelen kunnen op verschillende manieren geoefend worden: met

- lesactiviteiten, met activiteitenkaarten, in het werkboekje Rekenmuur en met de software.
2. **Verkenning (vijf minuten):** de voorkennis wordt opgehaald en het doel van de les in de vorm van een afbeelding wordt besproken. Deze afbeelding staat ook in het werkboek.
3. **Instructie (tien minuten):** de instructie is opgebouwd vanuit het expliciete directe instructiemodel (EDI-model) via de fasen IK-WIJ-JULLIE-JIJ. Vragen en opdrachten staan uitgeschreven in het blauw. Bij de overgang van de fase WIJ naar JULLIE is er een 'controle van begrip'-vraag. De instructie wordt afgesloten met een laatste checkopdracht om te bepalen wie voor verlengde instructie in aanmerking komt.
4. **Zelfstandig werken, inclusief verlengde instructie (vijftien**

minuten): leerlingen werken in het werkboek en het werkboek Rekenmuur. De werkboeken zijn ruim en overzichtelijk opgezet. Voor de verlengde instructie zijn meerdere mogelijke instructies beschreven.

5. Bewegend en spelend leren (vijftien minuten):

tijdens deze fase worden één of meerdere spellen aangeboden om de doelen verder in te oefenen. In de digibordsoftware staat een filmpje met speluitleg. Achterin de

blokhandleiding zijn per les alternatieve activiteiten beschreven voor binnen en buiten.

6. **Lesafsluiting (vijf minuten):** met een korte check-opdracht wordt nagegaan of de leerlingen het doel van de les onder de knie hebben. Namen kunnen genoteerd worden op het volgbblad. Er is geen ruimte voor meer aantekeningen.

Bij een fout krijgt een leerling een hulpkaartje

Activiteitenkaart
bij maak en tel

De rekenles kan flexibel georganiseerd worden. Er wordt geadviseerd om de lesfasen verkenning, instructie en zelfstandig werken samen aan te bieden zodat er voldoende aandacht is voor het lesdoel. Zicht op beheersing van de doelen is een belangrijke voorwaarde om keuzes te maken.

SOFTWARE

De rekenmuur van *Semsom* is verwerkt in de software voor de leerlingen. Bij een fout krijgt de leerling een hulppkaartje (visuele ondersteuning met bijvoorbeeld een splitschema of rekenrek) aangeboden. Als het doel op power beheerst wordt, oefent de leerling verder op speed (snelheid). Bij voldoende beheersing mag de leerling naar de volgende drempel.

ACTIVITEITENKAARTEN EN DE REKENHOEK

Per blok zijn er vier soorten activiteitenkaarten: de vlinderkaart (weekdoelen), de rupskaart (onderhoudsdoelen), de libellekaart (rekenhoekdoelen) en de keverkaart (automatiseringsdoelen). De activiteitenkaarten hebben een instructiekant en een spelkant. De activiteitenkaarten zien er uitnodigend uit en zijn geschikt als klaar-opdracht, spel of onderdeel van een circuit. Dit vraagt een goede planning bij de start van een nieuw blok, want de leerlingen

hebben wel een uitleg nodig. In de blokvoorbereiding worden suggesties gegeven voor de inrichting van de rekenhoek. De leerlingen werken ook met de libellekaarten. Goed om alle leerlingen in de hoek te laten werken.

DIDACTIEK

Het hoofdfasenmodel, handelingsmodel en drieslagmodel zijn in de methode verwerkt.

In de lessen en tijdens de rekenspellen wordt vooral gebruikgemaakt van abstracte materialen, zoals fiches, getalkaartjes, rekenrek en geld. Leerlingen krijgen

De
rekenles
kan flexibel
georganiseerd
worden

rekenbakjes waar deze materialen in zijn verzameld. In de lessen wordt ook gewerkt met betekenisvolle materiaal, zoals eierdozen. Het drieslagmodel wordt gebruikt bij het stapsgewijs oplossen van rekencontexten in de lessen 17, 18 en 19: kijken en luisteren (welke vraag moet ik oplossen?), denken (hoe kan ik de vraag oplossen?), uitrekenen (ik los de vraag op) en controleren (heb ik antwoord gegeven op de vraag?).

AFSTEMMING

Semsom werkt niet met vaste instructiegroepen. De leerkracht bepaalt welke leerlingen meedoen met de verlengde instructie en geeft hen een meer sturende instructie met extra materialen. Voor de leerlingen die het lesdoel al beheersen, is er een denk vraag, een verdiepende instructie en één of twee verdiepingsoefeningen in het werkboek. Vanaf blok 5 kan de leerkracht het aanbod compacten en het pluswerkboek aanbieden.

TOETSEN

De zeven toetsen zijn opgenomen in het toetsboekje. De analyse wordt gedaan op een registratieblad. Aansluitend kan in les 17, 18 en 19 passende instructie met herhaling, remediëring en/of verrijking aangeboden worden. In de blokvoorbereiding wordt een aantal algemene evaluatievragen beschreven waarmee het blok geëvalueerd kan worden. Het zou goed zijn om de informatie uit het volgblad aan deze blokevaluatie te koppelen.

COMBINATIEGROEP

Semsom is ook in een combinatiegroep te gebruiken, omdat de lesopzet van *Semsom* flexibel is. Aangegeven wordt dat activiteiten aangepast kunnen worden qua niveau zodat leerlingen uit groep 2 of 4 ook mee kunnen doen.

Gebruikerservaring 1

Leenke van den Berg, leerkracht van groep 3 op CNS Balkbrug uit Balkbrug: 'De methode is echt geschikt voor kinderen in groep 3. Wanneer de kinderen klaar zijn, mogen ze een activiteitenkaart kiezen of in de rekenhoek. Ze zijn hierdoor meer betrokken. De rekenhoek verandert elke keer. Vanaf blok 1 werken de leerlingen dagelijks in het werkboek en soms ook in het werkboek Rekenmuur. In de software beginnen ze allemaal bij hetzelfde niveau, sommige kinderen vinden dat 'saai'. Omdat ze veel spellen spelen, beklijft de leerstof beter.'

Gebruikerservaring 2

Maria Pouwels, leerkracht van groep 3 op De Calvijnsschool in Bunschoten: 'De kinderen zijn heel enthousiast door de afwisseling in de lessen. We maken wel altijd de opdrachten op papier. We bedenken bij de instructie meestal meer voorbeelden. De rekenhoek staat inmiddels vol met materialen die passen bij het doel van de week.'

De keuzemogelijkheden die je hebt, zijn prettig. Het vraagt wel veel voorbereiding. Met het observatieformulier per les heb je een goed beeld van welke kinderen de doelen nog niet beheersen.'

De literatuurlijst is te vinden op: www.jsw.nl/artikelen

BRONJA VERSTEEG

is eigenaar van Rekenkracht en ondersteunt scholen en onderwijsprofessionals bij de versterking van het rekenen-wiskundeonderwijs (www.rekenkracht.com)

Reactie van de uitgever

Karel Wijne, Uitgever Rekenen bij Zwijsen: 'Fijn om deze positieve beoordeling te lezen. Met onze aanpak, waarin spelen en bewegen geïntegreerd zijn, houden we echt rekening met de behoeften in groep 3. In december 2021 is de methode voor groep 3 compleet. De komende jaren zullen we op basis van gebruikerservaringen *Semsom* nog gebruikersvriendelijker maken voor leerkrachten, en jonge kinderen zo laten ervaren dat rekenen een prachtig vak is.'

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in het basisonderwijs?

Neem een abonnement op JSW

JSW

nr 9
Mei
2020

Ontvang 10 x JSW

JSW lezen op
tablet en pc

Voor
slechts
€79,95 per
jaar

Studenten
ontvangen

50%
korting

Krijg toegang
tot het digitaal
archief
(>1.000 artikelen)

Debatteren
om te leren
Selectief mutisme: wat
als een kind niet praat?
Interview
Ronald Heidanus

Betrokken bij wereld- problemen

Meer weten?
Ga naar www.jsw.nl of
bel 088-2266692